

VREDNOVANJE UČENIKA RAZREDNE NASTAVE PREMA KURIKULUMSKIM DOKUMENTIMA

Vrednovanje učenika razredne nastave temelji se na kurikulumskim dokumentima nastavnih predmeta i dijelovi teksta preuzeti su iz dokumenata:

1. Kurikulum za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj ¹
2. Kurikulum za nastavni predmet Matematike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj ²
3. Kurikulum za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj ³
4. Kurikulum za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj ⁴
5. Kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj ⁵
6. Kurikulum za nastavni predmet Tjelesne i zdravstvene kulture za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj ⁶

¹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html

(pristupljeno, 19.listopad 2021.)

² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_146.html

(pristupljeno, 19.listopad 2021.)

³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_147.html

(pristupljeno, 19.listopad 2021.)

⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html

(pristupljeno, 19.listopad 2021.)

⁵ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html

(pristupljeno, 19.listopad 2021.)

⁶ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_558.html

(pristupljeno, 19.listopad 2021.)

HRVATSKI JEZIK

Sastavnice (elementi) vrednovanja u nastavnom predmetu Hrvatski jezik proizlaze iz predmetnih područja:

- A. Hrvatski jezik i komunikacija
- B. Književnost i stvaralaštvo
- C. Kultura i medij

A. Hrvatski jezik i komunikacija

Predmetno područje obuhvaća stjecanje:

- jezične, uporabne, strategijske i društvenojezične kompetencije
- vještina komunikacije i suradnje s drugima u različitim kontekstima, medijima i komunikacijskim situacijama
- komunikacijskih strategija radi razumijevanja i stvaranja teksta na temelju prije stečenoga znanja i učenja
- sposobnosti pomnoga čitanja obavijesnih i književnih tekstova, sposobnosti analize i interpretacije teksta te razumijevanja konteksta i značenjskih slojeva
- kompetencije stvaranja tekstova različitih vrsta i funkcionalnih stilova
- svijesti o sebi kao osobi koja izgrađuje, poštuje i izražava vlastiti (jezični) identitet te poštuje identitet drugih u okviru jezične i kulturno-jezične govorne zajednice.

B. Književnost i stvaralaštvo

Predmetno područje obuhvaća:

- razumijevanje, interpretaciju i vrednovanje književnoga teksta radi osobnoga razvoja, stjecanja i razvijanja znanja i stavova te vlastitoga stvaralaštva
- razumijevanje stvaralačke i umjetničke uloge jezika i njegova kulturnoga značenja
- stjecanje književnoteorijskih i književnopovijesnih znanja te uvida u reprezentativne tekstove hrvatske i svjetske književnosti radi razvoja stvaralačkoga i kritičkog mišljenja o književnome tekstu te proširivanja vlastitoga iskustva čitanja
- povezivanje jezičnih djelatnosti, aktivne uporabe rječnika i stečenoga znanja radi dubokoga i asocijativnog razumijevanja teksta
- potrebu za čitanjem književnih tekstova i pozitivan stav prema čitanju iz potrebe i užitka
- osobni i nacionalni identitet te razumijevanje općekulturnoga nasljeđa
- razvoj kreativne verbalne i neverbalne komunikacije
- stvaralačko izražavanje potaknuto različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.

C. Kultura i mediji

Predmetno područje obuhvaća:

- kritički odnos prema medijskim porukama, razumijevanje utjecaja medija i njihovih poruka na društvo i pojedinca; stvaranje medijskih poruka i njihovo odgovorno odašiljanje

– razumijevanje kulture s gledišta svakodnevnoga života, s društvenoga gledišta, kulture u odnosu na popularnu kulturu i kulture u odnosu prema književnosti i ostalim umjetnostima te utjecaj kulture na oblikovanje vlastitoga kulturnog identiteta

– poticanje svjesnosti o jedinstvenosti i vrijednosti različitih mišljenja, stavova i ideja, društava i kultura radi uspješne komunikacije te razumijevanja drugih i drukčijih.

Predmetna područja u organizaciji predmetnog kurikuluma nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i jezične djelatnosti – grafički prikaz

VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Sustavnim praćenjem i vrednovanjem na temelju prikupljanja i tumačenja podataka o poučavanju i napredovanju pojedinoga učenika djeluje se na poboljšanje učenja i poučavanja. Formativno vrednovanje polazište je za učenikovo i učiteljevo/nastavnikovo planiranje daljnjega učenja i poučavanja.

Na kraju određenoga razdoblja učenja i poučavanja procjenjuju se ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda. Sumativno se vrednuje usvojenost znanja i razvijenost vještina, a prati se i procjenjuje usvojenost općeprihvaćenih stavova i vrijednosti te razvijenost navika i elementi temeljnih kompetencija: odgovornost, samostalnost i samoinicijativnost te komunikacija i suradnja. Smisao i cilj procjenjivanja jest poticanje učenika na iskazivanje znanja, vještina i stavova.

Tri su osnova pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga.

Vrednovanje za učenje služi unapređivanju i planiranju budućega učenja i poučavanja.

Oblici su vrednovanja: provjera razumijevanja i učenikova napredovanja ciljanim pitanjima, vođenje individualnih savjetodavnih i refleksivnih razgovora s učenicima, predstavljanje učeničkih radova, uvid u učeničke mape (uvidom u učeničke uratke, prikupljane tijekom dužega razdoblja, prati se učenikov napredak), predstavljanje učeničkih projekata, opažanja učeničkih aktivnosti i ponašanja tijekom učenja i poučavanja (frontalno, individualno i suradničko).

Vrednovanje kao učenje učenika potiče na (samo)praćenje, (samo)refleksiju i samovrednovanje učenja s obzirom na ciljeve postavljene na početku nastavnoga procesa. Učenjem i poučavanjem učenike se usmjerava na ovladavanje strategijama nadgledanja, planiranja i samoreguliranja vlastitoga napredovanja u usvajanju znanja, vještina i stavova radi postizanja samostalnosti i preuzimanja odgovornosti za vlastito učenje.

Oblici su vrednovanja: vođenje individualnih savjetodavnih i refleksivnih razgovora s učenicima, služenje popisima za (samo)procjenu znanja, vještina i sposobnosti, popisima kompetencija za osobnu samoprocjenu i praćenje, obrascima za (samo)procjenu predstavljačkih uradaka, opisnicima za (samo)procjenu suradničkoga učenja, upitnicima, tablicama, ljestvicama procjene, planovima učenja i njegova ostvarivanja.

Vrednovanje naučenoga podrazumijeva sumativno vrednovanje razine usvojenosti znanja i razvijenosti vještina u odnosu na definirane odgojno-obrazovne ishode, njihovu razradu te razine usvojenosti. Provodi se tijekom ili na kraju određenoga planiranog razdoblja:

obrade, ponavljanja, uvježbavanja, usustavljanja i sintetiziranja radi provjere ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda i rezultira brojčanom ocjenom.

KRITERIJI OCJENJIVANJA (SUMATIVNO VREDNOVANJE PISANIH PROVJERA)

- 0% – 49,99% - nedovoljan (1)**
- 50% – 60,99% - dovoljan (2)**
- 61% – 75,99% - dobar (3)**
- 76% – 89,99% - vrlo dobar (4)**
- 90% – 100% - odličan (5)**

Oblici su vrednovanja: usmene provjere, pisane provjere zadacima zatvorenoga i /ili otvorenog tipa; predstavljanja ili izvedbe: govorni i razgovorni oblici, praktični radovi, projekti; učeničke mape i sl. Provode se prema potrebi/planu i individualnoj procjeni učitelja i nastavnika.

Zaključna (pr)ocjena nije aritmetička sredina pojedinačnih ocjena, već je pokazatelj učenikova napretka u učenju i razvijenosti razumijevanja, vještina i sposobnosti izricanja kritičkoga i stvaralačkoga mišljenja, vrijednosti i stavova.

Svi su elementi vrednovanja jednako vrijedni pri određivanju zaključne ocjene. O podacima o učenikovu postignuću i uradcima u predmetu, uloženoj trudu, sudjelovanju, suradnji i odgovornosti izvješćuje se zasebno, osim o elementima koji su izravno ugrađeni u odgojno-obrazovne ishode.

Izvješćivanje je informiranje o postignućima i napretku učenika, može biti formalno (izvješće o praćenju, dodatak svjedodžbi, napomena u svjedodžbi, podatci i bilješke u e-Matici) i neformalno (razgovori i razmjena informacija između različitih subjekata, npr. mentora i roditelja).

MATEMATIKA

VREDNOVANJE OSTVARENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

U nastavnome predmetu Matematika vrednovanje je sastavni dio procesa učenja i poučavanja koje daje obavijest o razini usvojenosti matematičkih znanja, razvijenosti matematičkih vještina i potiče izgradnju pozitivnoga stava učenika prema učenju matematike. Učenike prije poučavanja na razumljiv način valja upoznati s očekivanim ishodima i kriterijima vrednovanja koji ukazuju na njihovu usvojenost. Što i kako se vrednuje, potrebno je unaprijed planirati i najaviti.

Suvremenim pristupom vrednovanje treba biti instrument unaprjeđenja napretka učenika, ali i poučavanja učitelja i cijeloga odgojno-obrazovnoga sustava. Na taj način ono zahtijeva odgovornost svih sudionika procesa.

Elementi vrednovanja u nastavnome predmetu Matematika jesu:

1. Usvojenost znanja i vještina:

- opisuje matematičke pojmove
- odabire odgovarajuće i matematički ispravne procedure te ih provodi
- provjerava ispravnost matematičkih postupaka i utvrđuje smislenost rezultata

– upotrebljava i povezuje matematičke koncepte.

2. Matematička komunikacija:

- koristi se odgovarajućim matematičkim jezikom (standardni matematički simboli, zapisi i terminologija) pri usmenome i pisanome izražavanju
- koristi se odgovarajućim matematičkim prikazima za predstavljanje podataka
- prelazi između različitih matematičkih prikaza
- svoje razmišljanje iznosi cjelovitim, suvislim i sažetim matematičkim rečenicama
- postavlja pitanja i odgovara na pitanja koja nadilaze opseg izvorno postavljeno pitanja
- organizira informacije u logičku strukturu
- primjereno se koristi tehnologijom.

3. Rješavanje problema:

- prepoznaje relevantne elemente problema i naslućuje metode rješavanja
- uspješno primjenjuje odabranu matematičku metodu pri rješavanju problema
- modelira matematičkim zakonitostima problemske situacije uz raspravu
- ispravno rješava probleme u različitim kontekstima
- provjerava ispravnost matematičkih postupaka i utvrđuje smislenost rješenja problema
- generalizira rješenje.

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje provodi se prikupljanjem podataka o učenikovu radu i postignućima (ciljana pitanja, rad u skupini, domaće zadaće, kratke pisane provjere, prezentacije...) i kritičkim osvrtom učenika i učitelja na proces učenja i poučavanja. Učenika se skupnim raspravama na satu i individualnim konzultacijama potiče na samovrednovanje postignuća i planiranje učenja. Ti oblici vrednovanja iskazuju se opisno i služe kao jasna povratna informacija učeniku i roditelju o razini usvojenosti ishoda u odnosu na očekivanja. Učitelji imaju autonomiju i odgovornost izabrati najprikladnije metode i tehnike vrednovanja unutar pojedinih pristupa vrednovanju.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje odvija se tijekom učenja i poučavanja. Odnosi se na proces prikupljanja informacija i dokaza o procesu učenja te na interpretacije tih informacija i dokaza kako bi učenici unaprijedili proces učenja, a učitelji poučavanje. Vrednovanjem za učenje primjenom različitih metoda učenicima se pruža mogućnost da tijekom procesa učenja steknu uvid u to kako mogu unaprijediti svoje učenje da bi ostvarili ciljeve učenja, čime se naglasak stavlja na sam proces učenja. Vrednovanje za učenje u pravilu ne rezultira ocjenom, nego kvalitativnom povratnom informacijom i razmjenom iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja i vještina u odnosu na postavljena očekivanja. Povratna je informacija središnji dio vrednovanja za učenje jer učeniku omogućuje preuzimanje kontrole nad vlastitim učenjem. Vrednovanje za učenje uvijek je usmjereno na napredak učenika pa se trenutačna postignuća svakoga učenika uspoređuju s njegovim prethodnim postignućima fokusirajući se na napredovanje koje je učenik ostvario u odnosu na postavljene odgojno-obrazovne ishode (kriterijsko vrednovanje).

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje temelji se na ideji da učenici vrednovanjem uče. Ono podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz podršku učitelja kako bi se maksimalno

poticao razvoj učenikova samostalnog i samoreguliranog pristupa učenju. Kad se učenici i sami uključe u proces vrednovanja, on će im vjerojatno biti manje stresan i rizičan. Vrednovanje kao učenje jest oblik partnerstva učenika i učitelja u kojemu je učenik aktivan i odgovaran nositelj vlastitoga učenja i vrednovanja, a učitelj stvara uvjete za učenje i prema potrebi ga usmjerava. Učitelj pomaže učeniku razumjeti kriterije za samovrednovanje, vodi proces samorefleksije i pomaže pri donošenju odluke kako unaprijediti učenje. S obzirom na svrhu ove vrste vrednovanja, povratnu informaciju kod vrednovanja kao učenja daju učenik, drugi učenici, a u manjoj mjeri i učitelj.

Vrednovanje naučenoga rezultira brojčanom ocjenom, a usvojenost se ishoda provjerava usmenim ispitivanjem, pismenim provjerama i matematičkim/interdisciplinarnim projektima. U jednoj provjeri moguće je ocijeniti više elemenata vrednovanja.

KRITERIJI OCJENJIVANJA (SUMATIVNO VREDNOVANJE PISANIH PROVJERA)

0% – 49,99%	- nedovoljan (1)
50% – 60,99%	- dovoljan (2)
61% – 75,99%	- dobar (3)
76% – 89,99%	- vrlo dobar (4)
90% – 100%	- odličan (5)

Zaključna ocjena iz Matematike mora se temeljiti na usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. U tu svrhu nužno je ostvarenost ishoda provjeravati na što više različitih načina i u što više vremenskih točaka. Zaključna ocjena mora biti utemeljena na vjerodostojnim, valjanim i dokazivim informacijama o učenikovu učenju i napretku, o onome što je naučio i kako se razvio. Dobro ju je temeljiti na što više različitih informacija (o postignuću na većemu broju provjera, o rezultatima sudjelovanja u projektima, o kvaliteti učenikovih prezentacija, o njegovu sudjelovanju u radu u skupini s drugim učenicima i sl.). Na taj će način ocjena biti utemeljena na mnogim relevantnim podacima (dobivenima različitim metodama vrednovanja u okviru pristupa vrednovanja naučenoga, ali i vrednovanja za učenje i kao učenje).

Izvješćivanje koje se odvija tijekom svakoga odgojno-obrazovnog razdoblja temelji se na informacijama dobivenima putem svih pristupa vrednovanja učeničkih postignuća: vrednovanjem za učenje, vrednovanjem kao učenje i vrednovanjem naučenoga. Pritom upotrebljavaju različiti načini izvješćivanja, od kojih su neki formalniji (npr. svjedodžba na kraju nastavne godine, slanje pisanoga izvješća i ocijenjenoga uratka na uvid roditeljima i dr.), a neki manje formalni (npr. razgovor s učenikom i roditeljima o postignućima te sljedećim ciljevima učenja i strategijama učenja). Izvješćivanje tijekom odgojno-obrazovnih razdoblja ima ponajprije dijagnostičku i formativnu ulogu. Na temelju informacija koje je prikupljao o učeniku tijekom odgojno-obrazovnoga rada, učitelj pri izvješćivanju odgovara na sljedeća pitanja:

- koje je odgojno-obrazovne ishode učenik već savladao i na kojoj razini te u kojim se odgojno-obrazovnim postignućima ističe
- u kojim je specifičnim područjima potrebno poboljšanje.

Izveščivanje o postignućima i napredovanju učenika može se provoditi na različite načine, u skladu s potrebama učenika i obitelji te specifičnostima škole.

PRIRODA I DRUŠTVO

Vrednovanje u nastavnome predmetu Priroda i društvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom školske godine. Primjenjuju se tri pristupa vrednovanja: za učenje, kao učenje i vrednovanje naučenoga. Cilj vrednovanja nije samo ocjena, već praćenje napredovanja učenika, njegova individualnoga razvoja te usmjeravanje i poticanje učenika kako bi postigao maksimalne rezultate prema svojim sposobnostima. Učenik se aktivno uključuje u proces vrednovanja od samoga početka.

U **vrednovanju za učenje** formativno se prati napredovanje učenika pri čemu je važna redovita povratna informacija o napredovanju i postignutom uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, već kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i usmjereno je na napredak učenika koje je ostvario u određenome vremenu. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s drugim učenicima.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja s ciljem razvoja autonomnoga i samoreguliranoga učenja. Učitelj planira vrijeme potrebno za poticanje, usmjeravanje i modeliranje vrednovanja kao učenja. Učenik, posebno u prvom i drugom razredu, treba podršku, vođenje i pravodobne povratne informacije, u početku od strane učitelja, a kasnije i od svojih vršnjaka.

Vrednovanje naučenoga uglavnom se primjenjuje kao sumativno vrednovanje razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u određenome trenutku. Vrednovanje je kriterijsko, što znači da se temelji na unaprijed određenim kriterijima razine usvojenosti znanja, vještina i vrijednosti, odnosno odgojno-obrazovnih ishoda.

KRITERIJI OCJENJIVANJA (SUMATIVNO VREDNOVANJE PISANIH PROVJERA)

- 0% – 49,99% - nedovoljan (1)**
- 50% – 60,99% - dovoljan (2)**
- 61% – 75,99% - dobar (3)**
- 76% – 89,99% - vrlo dobar (4)**
- 90% – 100% - odličan (5)**

Osim usmenoga i pisanoga provjeravanja, učitelj se može koristiti i opažanjima učenikova rada, praktičnim radovima, učeničkim izvješćima, grafičkim organizatorima, crtežima, modelima, učeničkom mapom i sl., pri čemu mu u vrednovanju mogu pomoći liste provjera i/ili rubrike. Bez obzira na metodu ili tehniku vrednovanja, nužno je voditi računa da pitanja postavljena učenicima budu primjerena, različite težine i kognitivnih razina. Različitim pristupima i zahtjevima prema učeniku te integracijom različitih vrsta i izvora podataka o njegovu napredovanju, prikupljaju se kvalitetni i pouzdani dokazi o njegovim postignućima.

U nastavnome predmetu Priroda i društvo dva su elementa vrednovanja:

- usvojenost znanja
- istraživačke vještine.

Usvojenost znanja i razvijenost istraživačkih vještina iskazuje se ocjenom, bez obzira na metodu kojom su informacije o tome prikupljene. Usvojenost znanja obuhvaća znanja svih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s određenim ishodima kurikuluma. U elementu istraživačke vještine vrednuju se vještine učenika, i/ili praćenjem njegovih aktivnosti i/ili rezultata tih aktivnosti.

Za svako vrednovanje učitelj izrađuje kriterije i s njima upoznaje učenike ili ih izrađuje zajedno s njima.

Uz brojčane ocjene jednako su važan dio vrednovanja i bilješke kojima učitelj redovito opisuje i prati napredovanje učenika. One su povratna informacija učeniku, roditelju i samome učitelju o svim aktivnostima učenika, razvoju stavova, procesima učenja, kreativnome i samostalnome mišljenju, suradnji i radu u paru i/ili skupini, donošenju valjanih odluka, učeničkome vrednovanju i samovrednovanju.

Nastavnim predmetom Priroda i društvo razvijaju se navike, vrijednosti i stavovi te pozitivan odnos prema sebi, drugima i prirodi, stoga pojedini navedeni ishodi nisu mjerljivi kao konačan rezultat, ali su jednako važni i vrednujemo ih u procesu učenja prateći sudjelovanje učenika u različitim svakodnevnim aktivnostima.

Posebnost su Prirode i društva i razredni projekti, različitih tema i trajanja, tijekom kojih je poželjno razvijati vještine vrednovanja i samovrednovanja i rada na projektu i postignutih rezultata po završetku te utjecaja samoga projekta (sagledati sve etape planiranja i izvođenja, poteškoće koje su se pojavile te primjenu u svakodnevnome životu).

Zaključna ocjena na kraju svakoga razreda, za svakoga učenika, treba odgovarati ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanja zadanih kurikularnim dokumentima, ali ne mora biti jednaka aritmetičkoj sredini pojedinačnih ocjena. U zaključnoj ocjeni podjednak udio čine ocjene iz obaju elemenata vrednovanja (usvojenost znanja i istraživačke vještine), ali i elementi opisnoga praćenja.

LIKOVNA KULTURA

VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje kao učenje i vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje sastavni su dio procesa učenja i poučavanja. Učenici usvajaju i primjenjuju kriterije za vrednovanje stvaralačkoga procesa te likovnih i vizualnih radova. Vrednovanje se provodi tijekom čitavoga procesa učenja i poučavanja.

Vrednovanje za učenje uključuje:

- učiteljevo praćenje učenikovog prolaska kroz stvaralački proces i analizu radova (učeničke aktivnosti i refleksije; sposobnost analize i sinteze; sposobnost stvaranja novih ideja, otkrivanja i rješavanja problema te donošenja odluka; istraživačke vještine; sposobnost prikupljanja i analize informacija iz različitih izvora; sposobnost kritike i samokritike)

- učiteljevo opažanje ponašanja učenika tijekom individualnog rada ili rada u parovima i skupini
- učenikovo primjenjivanje dogovorenih kriterija vrednovanja u raznim etapama izrade likovnog rada
- portfolio učenika koji može uključivati učničke radove, skice, bilješke o razvoju ideja, fotografije radova i dr. pohranjeno u likovnu ili digitalnu mapu.

Vrednovanje kao učenje uključuje:

- samovrednovanje i međuvršnjačko vrednovanje (učenik prati vlastiti stvaralački proces i proces drugih učenika te analizu individualnih radova i grupnih projekata)
- učenik prezentira vlastiti rad, sudjeluje u izradi kriterija vrednovanja
- učenik može koristiti različite metode (rasprave, umne mape, prezentacije, izlazne kartice, ljestvice za procjenu razina primjene znanja i vještina tijekom stvaralačkog procesa, zadatke za primjenu znanja i vještina u novim situacijama, komparaciju procesa i radova).

Vrednovanje naučenoga

Vrednovanje se naučenoga provodi u skladu s ostvarenošću odgojno-obrazovnih ishoda raspoređenih u tri domene. Domena Stvaralaštvo i produktivnost polazište je i poveznica svih odgojno-obrazovnih ishoda te iz nje proizlaze dva elementa vrednovanja: stvaralaštvo (stvaralački proces) i produktivnost (likovni i vizualni izraz: realizacija ideje u formi, materijalu i mediju). Vrednovanje ishoda iz te domene predstavlja težište procjene postignuća učenika dok se vrednovanje realizacije ishoda iz drugih domena nadovezuje na nju. Odgojno obrazovni ishodi domena Doživljaj i kritički stav te Umjetnost u kontekstu vrednuju se zajedno. U prvoj i drugoj godini učenja veća se važnost u vrednovanju elementa kritičko mišljenje i kontekst daje doživljaju, a od trećeg do osmog razreda razvoju kritičkoga mišljenja i povezivanju stvaralačkoga procesa s različitim kontekstima. Elementi ocjenjivanja i vrednovanja od prvog do četvrtog razreda osnovne škole uključuju:

1. stvaralaštvo (stvaralački proces)

- stvaranje udaljenih asocijacija (izbjegavanje šablonskih i stereotipnih prikaza)
- prepoznavanje učinjeno i na temelju toga poduzima sljedeće korake.

Načini praćenja: diskusija, skice, bilješke (razrada procesa izvedbe), likovni ili vizualni rad.

2. produktivnost (likovni i vizualni izraz: realizacija ideje u formi, materijalu i mediju)

- uporaba likovnog jezika, likovnih materijala, tehnika i/ili vizualnih medija; estetska osjetljivost
- interpretacija teme ili motiva
- uloženi trud, dovršenost radova.

Načini praćenja: likovni ili vizualni rad.

3. kritičko mišljenje i kontekst (način na koji učenik sagledava proces stvaranja i njegov rezultat; sagledavanje umjetničkog djela i njegovog konteksta)

- opisivanje i uspoređivanje vlastitog likovnog i vizualnog uratka te uradaka drugih učenika
- povezivanje umjetničkih djela, interpretirane teme, učenikova likovnoga ili vizualnoga izraza te okoline.

Načini praćenja: diskusija, likovni ili vizualni rad.

Određivanje zaključne (pr)ocjene

Zaključna (pr)ocjena postignuća učenika u učenju i poučavanju predmeta Likovna kultura proizlazi iz jasno određenih i razrađenih odgojno-obrazovnih ishoda. Davanje važnosti pojedinoj domeni u donošenju zaključne (pr)ocjene treba biti u suglasju sa zastupljenošću domena u nastavi kroz odgojno-obrazovnu vertikalnu.

TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Praćenje i provjeravanje učenika provodi se zbog utvrđivanja stanja morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti i dobivanja povratne informacije izravno o tjelesnoj spremnosti, a neizravno i zdravstvenome statusu učenika. Na temelju dobivenih informacija planira se i programira nastavni proces. Podaci o učenicima mogu se koristiti za stvaranje jedinstvene baze podataka u svrhu selekcije i usmjeravanja darovitih učenika u određene sportove i procjene tjelesne spremnosti stanja djece i mladeži RH. Sadržaji praćenja i provjeravanja su:

- a) Motorička znanja
- b) Motorička postignuća
- c) Morfološke značajke, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- d) Aktivnost učenika i odgojni učinci.

U Tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi elementi ocjenjivanja koji se neposredno kriterijski ocjenjuju su:

- a) Motorička znanja
- b) Motorička postignuća
- c) Aktivnost učenika i odgojni učinci.

Elementi vrednovanja nisu jednako zastupljeni pri određivanju zaključne ocjene. U zaključnoj ocjeni motorička znanja čini ukupno 40%, motorička postignuća 10%, a aktivnost učenika i odgojni učinci 50% ukupne vrijednosti zaključne ocjene. Promjene u prostorima morfoloških značajki, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti također su sastavni dio ukupnog vrednovanja učenika.

Tijekom nastavnoga procesa vrednovanje se provodi s pomoću tri sastavnice. To su: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenju i vrednovanje naučenog (okvir). Zaključna ocjena ne mora biti aritmetička sredina sastavnica vrednovanja. Učitelj/nastavnik treba objasniti učeniku u kojim je odgojno-obrazovnim ishodima bio posebno uspješan, a koje treba nadalje unaprjeđivati. Navedeno vrednovanje odgojno-obrazovnih postignuća učenika treba biti izravno i poticajno u funkciji samoinicijativnoga i redovitoga svakodnevnoga tjelesnog vježbanja s ciljem unaprjeđenja kvalitete življenja.

GLAZBENA KULTURA

VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Elementi vrednovanja u nastavi Glazbene kulture:

1. Slušanje i poznavanje glazbe
 - poznavanje 3 – 10 kraćih skladbi; razlikovanje pojedinih glazbeno – izražajnih sastavnica; metar/dobe, tempo, visina tna, dinamika, izvođači (1.,2., 3., i 4. r), oblik (u 3. i 4.r); razlikovanje osnovnih skupina glazbala i pjevačkih glasova (4. r.)
2. Izražavanje glazbom i uz glazbu
 - sudjelovanje u zajedničkoj izvedbi i usklađivanju vlastite izvedbe s izvedbama drugih učenika (1., 2., 3., i 4. r.); pjevanje/izvođenje pjesama i brojalica uz uvažavanje glazbeno-izražajnih sastavnica (1., 2., i 3. r.), izvođenje autorskih i tradicijskih pjesama iz Hrvatske i svijeta(4.r.); izvođenje glazbenih igara uz pjevanje, slušanje i pokret uzimajući u obzir glazbeno – izražajne sastavnice (1., 2., 3. i 4. r.); stvaranje/improviziranje melodijskih i ritamskih cjelina pjevanjem, pokretom/plesom, pljeskanjem, lupkanjem, koračanjem i /ili udaraljka te sviranje dječjim instrumentarijem ili tjeloglazbom uz pjesme/brojalice (1., 2. i 3. r.), izvođenje umjetničke, tradicijske ili popularne glazbe sviranjem i izražavanje pokretom.

VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje kao učenje, za učenje i vrednovanje naučenog

Pristupi vrednovanju u nastavnim predmetima Glazbena kultura

Temeljni pristupi vrednovanja koji su prisutni u svim domenama predmeta su:

- Vrednovanje za učenje
- Vrednovanje kao učenje
- Vrednovanje naučenoga.

Vrednovanje za učenje

Ovaj se pristup vrednovanju u nastavi glazbe odvija tijekom procesa učenja i poučavanja i ima višestruku ulogu:

- kvalitativne povratne informacije učenicima o razini usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda (znanja, vještina i stavova)
- razmjene iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja i vještina u odnosu na postavljena očekivanja
- motivacije učenicima za poboljšanje učenja, ali i učiteljima za unaprjeđenje i planiranje budućeg učenja i poučavanja.

Kvalitativne povratne informacije bit će motivacija učenicima u poboljšanju učenja i posebno će biti od pomoći u razumijevanju sljedećih procesa:

- razvoja strategija za slušanje glazbe kao alata za uspješnu analizu glazbe, kritički pristup glazbenom djelu i estetski doživljaj
 - razvoja vlastitih glazbenih sposobnosti koji uključuje prikladan i optimalan odabir glazbenih aktivnosti koje bi pospješile taj razvoj
- Tehnike prikupljanja podataka kod vrednovanja za učenje su:
- praćenje, promatranje i bilježenje učeničkih aktivnosti
 - opažanje učenika prilikom skupnog ili individualnog rada
 - razgovor s učenikom.
- Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom, nego razmjenom informacija o učenju i rezultatima učenja.

Vrednovanje kao učenje

- Vrednovanje kao učenje u nastavi glazbe odnosi se na:
- samoanalizu i samovrednovanje procesa razvoja vlastitih generičkih i glazbenih kompetencija
 - samoprocjenu vlastitog uspjeha prilikom izražavanja, izvođenja ili stvaranja
 - procjenu uspješnosti izražavanja/izvođenja/stvaranja kod drugih učenika
 - kritičkim vrednovanjem glazbenog djela

Vrednovanje naučenog

Vrednovanje naučenoga jest sumativno vrednovanje kojemu je svrha procjena usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nakon određenoga (kraćeg ili dužeg) razdoblja učenja i poučavanja.

- Tehnike prikupljanja podataka u svrhu vrednovanja naučenoga su:
- različiti usmeni i pisani oblici provjere
 - samostalni i skupni radovi učenika (praktični radovi učenika, projekti učenika, prezentacije učenika)
 - bilješke o praćenju učeničkih aktivnosti.

Zaključna ocjena ne treba biti aritmetička sredina pojedinačnih brojevnih ocjena prikupljenih prilikom vrednovanja naučenoga. Uputno je uvažiti i pokazatelje o učenikovu učenju i napredovanju prikupljene drugim pristupima vrednovanja (vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje).

Zaključna ocjena postignuća učenika u učenju i poučavanju glazbe proizlazi iz jasno određenih i razrađenih odgojno-obrazovnih ishoda. Davanje važnosti pojedinoj domeni u donošenju zaključne ocjene treba biti u suglasju sa zastupljenošću domena u određenom ciklusu.